

תילון מונחים

אוויר - שם נוסף לאטמוספירה של כדור-הארץ. מכיל בעיקר חמצן וחנקן.

אוזון - גז הנמצא במרומי האטמוספירה של כדור-הארץ. האוזון הוא הגז העיקרי הקולט את החלקים המזיקים של קרינת השמש.

אוקיינוס - שטח נרחב בקרום כדור-הארץ, המכוסה במים.

אוריון - קבוצת כוכבים, הנראית כמו צייד.

אורנוס - כוכב-הלכת השביעי במרחק מן השמש.

אטמוספירה - שכבה של גזים העוטפת גוף בחלל.

אי - חלקיבשה קטן יחסית, מוקף במים.

אסטרואידיים - גופים קטנים מאוד במערכת השמש, בגודל של סלעים, המקיפים את השמש.

אסטרונואוט - טייס הטס אל החלל.

אסטרונום - מדען החוקר את החלל ואת הגופים בו.

אסטרונומיה - מדע העוסק בחקר הגופים בחלל.

ארץ - כוכב-הלכת השלישי במרחק מן השמש, עליו אנו חיים.

גוף בחלל - עצם הנמצא בחלל.

גישושית - חללית בלתי מאוישת, הנשלחת כדי לבדוק מקרוב גוף בחלל. גישושיות שימשו לבדיקת הירח.

גלובוס - כדור. משתמשים במונח זה כדי לתאר את כדור-הארץ.

גליליאו, גליליי - מדען איטלקי. הוא חי לפני כ-400 שנה והיה הראשון שהשתמש בטלסקופ לחקר גופים בחלל.

גלעין - השכבה המרכזית של כדור-הארץ. היא מכילה בעיקר ברזל.

גלקסיה - קבוצה גדולה מאוד של כוכבים וגופים אחרים, הנעים יחד בחלל. יש גלקסיות רבות מאוד בחלל. מערכת השמש נמצאת בגלקסיה הנקראת "שביל החלב".

האבל, אדווין - אסטרונום אמריקאי. הוא חי בתחילת המאה העשרים ועסק בחקר היקום.

האליי, אדמונד - אסטרונום אנגלי. חי לפני כ-300 שנה. הוא חישב את מועדי הופעתו של שביט מסוים, הנראה אחת ל-76 שנים, ואף תיאר את מסלולו. שביט זה נקרא על שמו: "שביט האליי".

הכתר הצפוני - קבוצת כוכבים הנראית כמו כתר.

העגלה הגדולה, העגלה הקטנה - שתי קבוצות כוכבים הנראות כמו עגלות. הן נראות קרובות זו לזו.

הרשל, ויליאם - אסטרונום אנגלי. חי לפני כ-250 שנה. הוא קבע את המונח "גלקסיה", וחקר גלקסיות שונות.

חגורת האסטרואידיים - אזור בין מאדים לצדק, שנמצאים בו רוב האסטרואידיים.

חודש - משך הזמן שהירח עושה בו הקפה אחת סביב כדור-הארץ.

חלל - השם שניתן למרחב הנמצא מחוץ לכדור-הארץ.

חללית - כלי רכב חד-פעמי, המשמש לטיסה אל החלל.

חמצן - גז הנמצא באטמוספירה של כדור-הארץ. החמצן חיוני לנשימתם של יצורים חיים.

חנקן - גז הנמצא באטמוספירה של כדור-הארץ. החנקן הוא הגז שכמותו באוויר היא הגדולה ביותר.

טייל - מיתקן גדול מאוד, שבוערים בו

חומרי-דלק מיוחדים בעוצמה רבה. הגזים הנוצרים בבעירה דוחפים את הטיל קדימה בכוח.

טלסקופ - מכשיר לצפייה במרחקים.

טלסקופ החלל על שם האבל - טלסקופ הפועל בחלל, אוסף מידע על החלל ועל הגופים שבו ומעביר אותו לכדור-הארץ.

יבשה - החלקים בקרום כדור-הארץ שאינם מכוסים במים.

יבשת - חלקי יבשה גדולים בקרום כדור-הארץ.

יממה - משך הזמן שבו כדור-הארץ עושה סיבוב אחד סביב עצמו.

יקום - שם שניתן לחלל ולכל הגופים בו.

ירח - לוויין טבעי של כוכב-לכת.

כוכב - גוף בחלל, העשוי גזים (בעיקר מימן) ומייצר אור וחום. השמש היא כוכב.

כוכב-חמה - כוכב-הלכת הקרוב ביותר אל השמש.

כוכב-לכת - גוף כדורי בחלל, המקיף כוכב.

מטאור - גוף קטן מהחלל שחדר לאטמוספירה של כדור-הארץ, נשרף בה ונראה כמו פס זוהר ("כוכב נופל").

מטאוריט - שריד של מטאור הפוגע בכדור-הארץ.

מימן - הגז העיקרי שממנו מורכבים הכוכבים, ובכללם השמש.

מכתש - בור גדול מוקף הרים.

מעטפת - השכבה האמצעית של כדור-הארץ. מורכבת ברובה מחומר נוזלי.

מערכת - קבוצה של דברים קבועים ומסודרים, הפועלים יחד.

מערכת השמש - השמש וכל הגופים המקיפים אותה: כוכבי-הלכת, השביטים והאסטרואידים.

מצפה כוכבים - מבנה שמוצבים בו טלסקופים לצפייה בגופים בחלל.

מקור אור - גוף המייצר אור.

נוגה - כוכב-הלכת השני במרחק מן השמש.

ניווט - התמצאות במרחב באמצעות סימנים (כגון כוכבים) או מכשירים (כגון מצפן).

כוח משיכה - כוח הפועל בין שני גופים וגורם להם למשוך זה את זה.

"כוכב נופל" - גוף קטן מהחלל, שחדר לאטמוספירה של כדור-הארץ, נשרף בה ונראה כמו פס זוהר (מטאור).

לויין - מיתקן לא גדול מצויד במכשירים שונים, המקיף את כדור-הארץ מגובה רב.

לוח שנה - אמצעי שפיתחו בני האדם כדי לרשום את מהלך הזמן.

ליקוי-חמה - מצב שבו הירח מסתיר את אור השמש מכדור-הארץ.

ליקוי-ירח - מצב שבו כדור-הארץ מסתיר את אור השמש מהירח.

מאדים - כוכב-הלכת הרביעי במרחק מן השמש.

מאור - גוף מאיר.

מופעי הירח - הצורות השונות של הירח, כפי שהוא נראה לנו במהלך הקפתו את כדור-הארץ.

מחזוריות - תופעה החוזרת על עצמה באופן קבוע; למשל – תנועה מחזורית.

שביט - גוף בחלל בעל צורה אופיינית של "ראשי" ו"זנב", המקיף את השמש. הוא עשוי בעיקר מקרח ומאבק.

שביל החלב - שמה של הגלקסיה שבה נמצאת מערכת השמש, וכדור-הארץ בכללה.

שבתאי - כוכב-הלכת השישי במרחק מן השמש.

שיגור - שילוח מיתקן (טייל, חללית, לוויין) אל החלל.

שמש - הכוכב הקרוב ביותר לכדור-הארץ.

שנה - משך הזמן, שכדור-הארץ עושה בו הקפה אחת סביב השמש.

שנה מעוברת - שנת ירח, הכוללת חודש נוסף כדי להתאימה לשנת חמה. שנה מעוברת מופיעה בלוח העברי אחת לשלוש-ארבע שנים.

שנת חמה - שם נוסף לשם "שנה" משך הזמן שכדור-הארץ עושה בו הקפה אחת סביב השמש.

שנת ירח - פרק זמן הכולל שנים-עשר חודשי ירח.

שעה - אחד מתוך עשרים וארבעה

ניוטון, אייזק - מדען אנגלי. חי לפני כ-300 שנה. הוא חקר תנועת גופים ואת הכוחות הפועלים ביניהם וניסח, בין היתר, את חוק כוח המשיכה.

נפטון - כוכב-הלכת השמיני במרחק מן השמש.

ענקי הגזים - ארבעת כוכבי-הלכת הגדולים ביותר: צדק, שבתאי, אורנוס ונפטון. הם עשויים ברובם מגזים.

פלוטו - כוכב-הלכת התשיעי במרחק מן השמש.

פלנטה - כוכב-לכת בלועזית. פירוש המילה: "הנודד".

צדק - כוכב-הלכת החמישי במרחק מן השמש.

קופרניקוס, ניקולאוס - אסטרונום פולני, שחי לפני כ-500 שנה. הוא כתב ספר בשם "על סיבוביהם של גלגלי השמיים", ובו טען שהשמש ניצבת במרכז היקום, וכדור-הארץ וכוכבי-הלכת האחרים מקיפים אותה.

קרום - השכבה החיצונית של כדור-הארץ. הקרום הוא מוצק.

רדיו טלסקופ - מכשיר לקליטה של אותות (גלי רדיו), המגיעים מן החלל.

מילון מונחים / המשך

החלקים של היממה; פרק זמן שקבעו בני האדם.

שעון שמש - מיתקן עתיק למדידת הזמן, המבוסס על הטלת צל.

תאריך - רישום הזמן בדרך של ציון היום, החודש והשנה.

תלמי - אסטרונום יווני, שחי במצרים לפני כ-1900 שנה. הוא טען שכדור הארץ הוא מרכז היקום, וכל שאר הגופים נעים במעגלים סביבו.